

UCHWAŁA Nr 263 RADY MINISTRÓW

z dnia 23 grudnia 1982 r.

W sprawie podnoszenia kwalifikacji pracowników uspołecznionych zakładów pracy oraz świadczeń przysługujących tym pracownikom.

Na podstawie art. 27 ust. 3 ustawy z dnia 15 lipca z 1961 r. Nr 32, poz. 160, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 16, poz. 114 i z 1975 r. Nr 45, poz. 234) oraz art. 103

Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23 i z 1982 r. Nr 31, poz. 214) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przepisy uchwały stosuje się do uspołecznionych zakładów pracy i pracowników tych zakładów podnoszących kwalifikacje w formach szkolnych i pozaszkolnych.

2. Przepisów uchwały nie stosuje się do:

- 1) pracowników podstawowej działalności służby zdrowia, objętych specjalistycznym medycznym szkoleniem, doksztalcaniem i doskonaleniem zawodowym, prowadzonym przez resort zdrowia i opieki społecznej,
- 2) nauczycieli akademickich,
- 3) nauczycieli w zakresie kształcenia w formach szkolnych,
- 4) pracowników naukowo-badawczych,
- 5) pracowników odbywających pozaetatową aplikację sądową i arbitrażową,

w zakresie unormowanym odrębnie w przepisach dotyczących podnoszenia kwalifikacji pracowników wymienionych w pkt 1—5.

§ 2. 1. Przez podnoszenie kwalifikacji pracowników rozumie się kształcenie w szkołach dla pracujących (dorosłych) i w szkołach wyższych oraz szkolenie, doksztalcenie lub doskonalenie kwalifikacji pracowników w następujących formach pozaszkolnych:

- 1) studia podyplomowe,
- 2) staże zawodowe,
- 3) kursy i seminaria,
- 4) samokształcenie kierowane,
- 5) praktyki pracownicze,
- 6) kursokonferencje,
- 7) szkolenie przywarsztatowe,
- 8) instruktaż.

2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników może odbywać się systemem dziennym, wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym albo systemem łączącym elementy wymienionych systemów.

§ 3. Szkolenie, doksztalcenie lub doskonalenie kwalifikacji pracowników — z wyjątkiem studiów podyplomowych — mogą prowadzić:

- 1) przedsiębiorstwa i inne państwowe jednostki organizacyjne,
- 2) ośrodki szkolenia, doksztalcenia i doskonalenia kadr,
- 3) samodzielne placówki typu naukowo-dydaktycznego, placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty naukowo-badawcze oraz inne jednostki typu naukowo-badawczego,
- 4) szkoły wszystkich typów i poziomów nauczania,
- 5) organizacje społeczne i spółdzielcze, które otrzymały zezwolenie Ministra Oświaty i Wychowania na prowadzenie szkolenia, doksztalcenia i doskonalenia.

§ 4. Jednostki, o których mowa w § 3, są obowiązane zapewnić:

- 1) właściwy program nauczania,
- 2) kadrę dydaktyczną,
- 3) odpowiednie pomieszczenia, urządzenia i materiały oraz niezbędne podręczniki, skrypty i inne pomoce dydaktyczne,
- 4) właściwy przebieg szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji oraz prowadzenie odpowiedniej dokumentacji.

§ 5. Szkolenie, doksztalcenie lub doskonalenie kwalifikacji pracowników, ze względu na sposób organizacji, jest realizowane jako:

- 1) wewnątrzzakładowe — organizowane i prowadzone przez odpowiednie komórki danego zakładu pracy,
- 2) zlecane — organizowane i prowadzone przez inne jednostki organizacyjne.

§ 6. 1. Wykładowcy i organizatorzy szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji, zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia, otrzymują od jednostki organizującej szkolenie, doksztalcenie lub doskonalenie wynagrodzenie według tej umowy.

2. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem Finansów określi ramowe wytyczne w sprawie zasad wynagradzania osób, o których mowa w ust. 1.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1, w razie prowadzenia zajęć poza miejscem zamieszkania lub miejscem pracy otrzymują od jednostki organizującej szkolenie, doksztalcenie lub doskonalenie kwalifikacji świadczenia na pokrycie kosztów przejazdów, zakwaterowania i wyżywienia na zasadach określonych w umowie zlecenia, jeżeli umowa takie świadczenia przewiduje, z tym że wysokość tych świadczeń nie może przekraczać wysokości świadczeń określonych w ogólnych przepisach o podróżach służbowych na obszarze kraju.

§ 7. 1. Ukończenie szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji w formach, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 2—5, 7 i 8, potwierdza zaświadczenie wydane według wzorów określonych przez Ministra Oświaty i Wychowania w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

2. Ukończenie doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji w formie studium podyplomowego potwierdza zaświadczenie wydane według wzoru określonego przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

§ 8. 1. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach decydujących w szczególności o postępie naukowo-technicznym, organizacyjnym i ekonomicznym oraz o bezpieczeństwie i higienie pracy mogą być przez zakład pracy zobowiązani do cyklicznego, obowiązkowego doskonalenia kwalifikacji zawodowych.

2. Wykaz stanowisk, o których mowa w ust. 1, częstotliwość powtarzania cyklu doskonalenia oraz formy obowiązkowego doskonalenia ustala zakład pracy, z uwzględnieniem obowiązujących wymagań dotyczących szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 9. Pracownicy uspołecznionych zakładów pracy mogą podnosić kwalifikacje na podstawie skierowania wydanego przez zakład pracy lub bez skierowania.

§ 10. 1. Skierowanie, o którym mowa w § 9, następuje po uprzednim zawarciu umowy określającej wzajemne prawa i obowiązki zakładu pracy i pracownika. Umowa ta powinna być zawarta przed przystąpieniem do egzaminu wstępnego.

2. Zakład pracy zawierający z pracownikiem umowę, o której mowa w ust. 1:

- 1) przyznaje pracownikowi świadczenia przewidziane w niniejszej uchwale,
- 2) zapewnia warunki do terminowego ukończenia nauki, w szczególności przez ustalanie w sposób nie kolidu-

jący z obowiązkowymi zajęciami harmonogramu pracy uczących się pracowników oraz wyposażanie — w miarę możliwości — zakładowych bibliotek w niezbędne podręczniki, skrypty i inne pomoce naukowe, a także udostępnianie zakładowych bibliotek i kseroślarni.

3. Zakład pracy może uzależnić wydanie pracownikowi skierowania w celu kształcenia, szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji od zobowiązania się pracownika do przepracowania określonego czasu, nie dłuższego niż 3 lata, w zakładzie pracy po ukończeniu nauki, a w razie niedotrzymania zobowiązania z powodu:

- 1) wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę przez pracownika za wypowiedzeniem,
- 2) rozwiązania umowy o pracę przez zakład pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika,
- 3) wygaśnięcia umowy o pracę wskutek porzucenia pracy

do zwrotu części lub całości poniesionych przez zakład pracy kosztów obejmujących przyznane pracownikowi ulgi i świadczenia.

4. Pracownik nie ma obowiązku zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 3, mimo rozwiązania umowy o pracę za wypowiedzeniem, jeżeli wypowiedzenie zostało spowodowane:

- 1) stwierdzonym przez zakład społeczny służby zdrowia szkodliwym wpływem wykonywanej pracy na zdrowie pracownika, w razie gdy zakład pracy nie przeniósł go do innej pracy odpowiedniej ze względu na stan zdrowia i kwalifikacje zawodowe w terminie wskazanym w orzeczeniu lekarskim,
- 2) niemoznością dalszego zatrudnienia ze względu na inwalidztwo lub utratę zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy,
- 3) przeprowadzeniem się pracownika do innej miejscowości w związku ze zmianą miejsca zatrudnienia małżonka,
- 4) przeprowadzeniem się pracownika do innej miejscowości ze względu na zawarcie związku małżeńskiego z osobą zamieszkałą w tej miejscowości.

§ 11. 1. Do podstawowych obowiązków pracownika podnoszącego kwalifikacje na podstawie skierowania zakładu pracy należy:

- 1) regularne uczęszczanie na zajęcia,
- 2) przedstawianie corocznie — w razie kształcenia się w szkołach — dokumentu stwierdzającego promocję lub zaliczenie roku studiów,
- 3) przedstawienie świadectwa lub dyplomu ukończenia szkoły, a w razie szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia — zaświadczenia o jego ukończeniu,
- 4) ukończenie kształcenia, szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia w przewidzianym terminie,
- 5) wykorzystywanie ulg i świadczeń tylko do celów związanych z podnoszeniem kwalifikacji,
- 6) przedstawianie odpowiednich dokumentów stwierdzających miejsce, czas, liczbę zajęć obowiązkowych oraz terminy egzaminów.

2. Jeżeli pracownik podnoszący kwalifikacje w formach pozaszkolnych na podstawie skierowania zakładu pracy przerwie naukę z własnej winy, jest obowiązany na wniosek zakładu pracy zwrócić część lub całość kosztów uczestnictwa w szkoleniu, doksztalceniu lub doskonaleniu.

§ 12. 1. Pracownikom, którym wydano skierowanie w celu podnoszenia kwalifikacji, przysługują:

- 1) urlopy szkoleniowe i zwolnienia z części dnia pracy, w wymiarach określonych w § 14, płatne według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy, oraz
- 2) zwrot związanych z podnoszeniem kwalifikacji kosztów przejazdów, zakwaterowania i wyżywienia na zasadach obowiązujących przy podróżach służbowych na obszarze kraju, o ile podnoszenie kwalifikacji odbywa się w innej miejscowości niż miejsce zamieszkania lub miejsce pracy pracownika.

2. Zakład pracy może przyznać pracownikowi skierowanemu w celu podnoszenia kwalifikacji inne, dodatkowe świadczenia, a w szczególności pokryć koszty podręczników i skryptów, materiałów szkoleniowych oraz udzielić dodatkowego urlopu szkoleniowego, a także przyznać nagrodę.

§ 13. Koszty organizacji i prowadzenia szkolenia, doksztalcenia lub doskonalenia kwalifikacji w formach pozaszkolnych pokrywa zakład pracy.

§ 14. 1. Wymiar urlopu szkoleniowego w każdym roku szkolnym, przeznaczony na wypełnienie obowiązków wynikających z procesu dydaktycznego, wynosi dla pracowników skierowanych, odbywających naukę w:

- 1) szkołach podstawowych i innych równorzędnych — 2 dni robocze,
- 2) zasadniczych szkołach zawodowych wieczorowych oraz w szkołach średnich wieczorowych — 6 dni roboczych, a ponadto w ostatnim roku nauki dodatkowo 6 dni roboczych, jeżeli pracownik przystępuje do egzaminu dojrzałości lub innego egzaminu końcowego,
- 3) zasadniczych szkołach zawodowych zaocznych oraz w szkołach średnich zaocznych — 12 dni roboczych.

2. Wymiar urlopu szkoleniowego w każdym roku studiów w szkole wyższej, przeznaczony na udział w obowiązkowych zajęciach wynikających z programu studiów oraz na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów, wynosi dla pracowników skierowanych odbywających naukę na:

- 1) studiach wieczorowych — 21 dni roboczych,
- 2) studiach zaocznych — 28 dni roboczych oraz
- 3) dodatkowo w ostatnim roku studiów wieczorowych i zaocznych — 21 dni roboczych na przygotowanie pracy magisterskiej (dyplomowej) oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu magisterskiego (dyplomowego).

3. Wymiar urlopu szkoleniowego dla pracowników skierowanych, przystępujących jako eksterniści do egzaminów z zakresu programu nauczania:

- 1) szkoły podstawowej — wynosi łącznie 5 dni roboczych na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów,
- 2) szkoły zasadniczej — wynosi łącznie 10 dni roboczych na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów,
- 3) szkoły średniej — wynosi łącznie 12 dni roboczych na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów oraz dodatkowo 6 dni roboczych na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dojrzałości lub innego egzaminu końcowego,
- 4) studiów wyższych — wynosi łącznie 21 dni roboczych na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów oraz dodatkowo 21 dni roboczych na przygotowanie pracy magisterskiej (dyplomowej) i przystąpienie do egzaminu magisterskiego (dyplomowego).

4. Wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na udział w obowiązkowych zajęciach w ciągu całego okre-

ca trwania nauki dla pracowników skierowanych na studia podyplomowe zaoczne wynosi 28 dni roboczych.

5. Wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów końcowych dla pracowników skierowanych na:

- 1) wieczorowe i zaoczne studia podyplomowe,
- 2) kursy wieczorowe i zaoczne oraz seminaria wieczorowe,
- 3) samokształcenie kierowane

wynosi do 6 dni roboczych i ustalany jest przez zakład pracy w zależności od czasu trwania szkolenia i czasu trwania egzaminów.

6. Wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na udział w obowiązkowych konsultacjach dla pracowników skierowanych na kursy zaoczne wynosi 2 dni robocze w miesiącu.

7. Wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na udział w konsultacjach dla pracowników skierowanych, odbywających samokształcenie kierowane, wynosi do 3 dni roboczych na cały okres samokształcenia.

8. Wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na wypełnienie obowiązków wynikających z procesu dydaktycznego w stosunku do pracowników skierowanych, podnoszących kwalifikacje w systemie dziennym, jest uzależniony od czasu trwania nauki w określonej formie szkolnego lub pozaszkolnego nauczania. Urlop ten jest udzielany na czas trwania obowiązkowych zajęć wynikających ściśle z programu nauczania.

9. Urlop szkoleniowy przeznaczony na wypełnienie obowiązków wynikających z procesu dydaktycznego w stosunku do pracowników skierowanych, podnoszących kwalifikacje w systemie mieszanym, tj. łączącym elementy wymierzone w § 2 ust. 2 systemów, przysługuje:

- 1) w części przewidzianej na podnoszenie kwalifikacji w systemie dziennym — w wymiarze określonym w ust. 8,
- 2) w części przewidzianej na podnoszenie kwalifikacji w systemie zaocznym i wieczorowym — w wymiarze określonym w § 14, proporcjonalnie do czasu trwania nauki w danym systemie.

10. Wymiar zwolnień z części dnia pracy dla pracowników skierowanych do zasadniczych i średnich szkół wieczorowych, na studia wieczorowe w szkołach wyższych, na wieczorowe studia podyplomowe oraz na kursy i seminaria wieczorowe nie może przekraczać 5 godzin tygodniowo.

11. Urlopów szkoleniowych i zwolnień od pracy udziela się na wniosek pracownika.

§ 15. 1. Zakład pracy może udzielić pracownikom, którzy podnoszą kwalifikacje bez skierowania, bezpłatnego urlopu szkoleniowego i zwolnienia z części dnia pracy w wymiarze ustalonym na zasadzie porozumienia stron oraz może pokryć pracownikom w części koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji.

2. Okres bezpłatnego urlopu szkoleniowego, o którym mowa w ust. 1, wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy w zakresie wszelkich uprawnień pracowniczych, wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

§ 16. Podnoszenie kwalifikacji pracowników jest prowadzone:

- 1) w jednostkach działających na rozrachunku gospodarczym i w organizacjach społecznych — na zasadach samofinansowania, zgodnie z obowiązującymi w danej jednostce zasadami gospodarki finansowej,
- 2) w jednostkach budżetowych — w ramach środków przyznanych danej jednostce w budżecie na dany rok.

§ 17. 1. Do pracowników, którzy w dniu wejścia w życie uchwały podnoszą kwalifikacje na podstawie skierowania zakładu pracy w formach pozaszkolnych, stosuje się przepisy uchwały.

2. Do pracowników, którzy w dniu wejścia w życie uchwały podnoszą kwalifikacje na podstawie skierowania zakładu pracy w szkołach dla pracujących i w szkołach wyższych, stosuje się przepisy uchwały, z tym że pracownikom tym nie przysługuje zwrot kosztów zakwaterowania i wyżywienia. Zakłady pracy w ramach posiadanych środków mogą przyznać tym pracownikom zwrot kosztów zakwaterowania i wyżywienia na zasadach ustalonych w § 12 ust. 1 pkt 2.

3. Pracownikom, którzy rozpoczęli naukę w systemie eksternistycznym przed dniem wejścia w życie uchwały i przystępują do egzaminów z zakresu programu nauczania szkoły średniej lub z zakresu programu określonego kierunku studiów wyższych jako eksterniści, przysługują płatne zwolnienia z pracy na czas niezbędny do przystąpienia do tych egzaminów, a ponadto na przygotowanie pracy dyplomowej z zakresu średniej szkoły zawodowej lub pracy magisterskiej (dyplomowej) z zakresu określonego kierunku studiów wyższych — 6 dni roboczych płatnego urlopu szkoleniowego. Zakłady pracy mogą przyznać tym pracownikom świadczenia przewidziane w § 14 ust. 3.

§ 18. 1. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania określi w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały:

- 1) ramowe zasady organizowania i prowadzenia podnoszenia kwalifikacji pracowników w formach pozaszkolnych, z wyjątkiem studiów podyplomowych,
- 2) ramowy wzór umowy zawieranej między zakładem pracy a pracownikiem skierowanym w celu podnoszenia kwalifikacji.

2. Zasady organizacji i działania resortowych i wojewódzkich ośrodków szkolenia, dokształcania i doskonalenia kadr określi Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Szefem Urzędu Rady Ministrów, Ministrami Finansów oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, a także właściwymi ministrami.

3. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Głównym Inspektorem Pracy określi zasady szkolenia, dokształcania i doskonalenia pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 19. 1. Szczegółowe zasady doskonalenia zawodowego kadry kierowniczej administracji centralnej i terenowej oraz jednostki organizujące doskonalenie tej kadry określi Szef Urzędu Rady Ministrów.

2. Szczegółowe zasady doskonalenia zawodowego urzędników państwowych nie wymienionych w ust. 1 ustala:

- 1) właściwy minister — w odniesieniu do urzędników państwowych zatrudnionych w ministerstwie lub urzędzie centralnym,
- 2) kierownik urzędu na podstawie wytycznych:

- a) właściwego ministra — w odniesieniu do urzędników państwowych zatrudnionych w urzędach podległych ministrowi,
- b) Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska wydanych w porozumieniu z właściwymi ministrami — w odniesieniu do urzędników państwowych zatrudnionych w urzędach terenowych organów administracji państwowej.

§ 20. Tracą moc:

- 1) okólnik nr 24 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 listopada 1949 r. w sprawie urlopów pracowniczych na dokończenie nauk (Monitor Polski z 1949 r. Nr A-86, poz. 1063 i z 1973 r. Nr 18, poz. 111).
- 2) pkt IV zarządzenia nr 71 Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 17 marca 1950 r. w sprawie udzielania urlopów egzaminacyjnych pracownikom przedsiębiorstw i zakładów gospodarki społecznej, uczęszczającym do szkół podstawowych, liceów ogólnokształcących i zawodowych oraz do szkół wyższych zawodowych i akademickich (Biuletyn PKPG Nr 6, poz. 88),
- 3) uchwała nr 810 Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1956 r. w sprawie doksztalania pracowników w zakresie szkoły podstawowej (Monitor Polski z 1957 r. Nr 17, poz. 123),
- 4) uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 6 sierpnia 1964 r. w sprawie niektórych zasad dotyczących prowadzenia i finansowania kursowego szkolenia lub doskonalenia zawodowego (Monitor Polski z 1964 r. Nr 58, poz. 274, z 1969 r. Nr 10, poz. 94, Nr 19, poz. 156 i Nr 36, poz. 270, z 1970 r. Nr 27, poz. 223, z 1971 r. Nr 38, poz. 247 i z 1978 r. Nr 32, poz. 119 oraz Dz. U. z 1965 r. Nr 44, poz. 275),
- 5) uchwała nr 124 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 1971 r. w sprawie organizowania techników zawodowych dla przodujących robotników (Monitor Polski Nr 37, poz. 238),
- 6) uchwała nr 64 Rady Ministrów z dnia 23 marca 1973 r. w sprawie zasad kierowania pracownikami uspołecznionych zakładów pracy do szkół dla pracujących i na studia dla pracujących w szkołach wyższych oraz w sprawie ulg i świadczeń przysługujących tym pracownikom od zakładów pracy (Monitor Polski Nr 18, poz. 111),
- 7) uchwała nr 35 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1974 r. w sprawie podnoszenia w formach pozaszkolnych kwalifikacji zawodowych robotników zatrudnionych w jednostkach gospodarki społecznej (Monitor Polski Nr 7, poz. 50),
- 8) uchwała nr 246 Rady Ministrów z dnia 28 października 1974 r. w sprawie zwolnień od pracy, urlopów szkoleniowych oraz ulg przysługujących pracownikom kierowanym na studia podyplomowe (Monitor Polski Nr 36, poz. 208).

§ 21. W stosunku do pracowników objętych przepisami niniejszej uchwały tracą moc przepisy uchwały nr 97 Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie krajowych staży naukowych i zawodowych dla pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowo-badawczych oraz innych pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gospodarki narodowej (Monitor Polski Nr 34, poz. 158).

§ 22. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r.

Prezes Rady Ministrów, w z. M. Rakowski